

population by increasing official wages, have been identified, increasing the level of employment, as well as the development of the labor market, etc. It has been established that state support should be aimed at increasing employment productivity, increasing the competitiveness of labor potential and reducing unemployment. At the same time, a comprehensive assessment of stimulating economic activity on the part of workers, employers and the state is gaining importance in order to introduce a policy for developing the job market that would not contradict the needs of all participants in this process.

The group and integral indices of assessing the stimulation of the economic activity of the population by the regions of Ukraine for 2014-2017 are studied. The results revealed that in two regions there is a low level of assessment of stimulation of economic activity, in particular in the Chernihiv and Zaporizhzhya regions. Moreover, a high level of this indicator was noted in Zhytomyr, Vinnitsa, Ivano-Frankivsk and Rivne regions. The measures of stimulating the economic activity of the population depending on the level of the integral index by regions are substantiated.

Key words: economic activity of the population, employment, stimulation of activity, index of stimulation of economic activity, job market, level of employment.

УДК 332.155:631.11:005.35

DOI 10.31395/2415-8240-2019-95-2-185-197

ЕФЕКТИВНІСТЬ ФУНКЦІОНУВАННЯ АГРАРНИХ ФОРМУВАНЬ ЯК ДЖЕРЕЛО ЇХ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

А. О. РЕВУЦЬКА, кандидат економічних наук

О. С. ФРОТЕР, кандидат економічних наук

Уманський національний університет садівництва

У статті досліджено основні тенденції економічного розвитку аграрних формувань Черкаської області. Висвітлено сучасний стан та особливості їх функціонування. Виявлено основні чинники, що спонукають підприємства здійснювати соціально відповідальну діяльність. Проаналізовано вплив соціально відповідальних заходів на розвиток сільських територій. Здійснено пошук й наукове обґрунтування напрямів підвищення ефективності діяльності аграрних формувань на засадах соціальної відповідальності.

Ключові слова: економічна ефективність, аграрні формування, тенденції розвитку, соціальна відповідальність, соціальні програми, сталий розвиток.

Постановка проблеми. Недостатня державна підтримка бюджетування розвитку сільськогосподарського виробництва, сільських територій, соціального захисту сільського населення спричинили значні соціально-економічні та виробничо-екологічні зрушення, переважно негативного характеру.

Об'єктивною реальністю сьогодення є низький рівень життя та доходів переважної більшості сільського населення, відсутність достатньої кількості робочих місць, несприятливі умови для розвитку підприємництва на селі, занепад сільської соціальної інфраструктури, що в сукупності сприяє відтоку населення, особливо молоді, до міст або за кордон.

Розв'язання окреслених проблем неможливе лише засобами законодавчого регулювання діяльності господарюючих суб'єктів. Потрібне усвідомлення керівництвом агробізнесових структур необхідності вибудовувати довгострокові взаємовигідні відносини з усіма зацікавленими сторонами. Зазначені обставини актуалізують дослідження у сфері формування системи соціальної відповідальності аграрних формувань.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Глибоке вивчення загальних питань розвитку та функціонування аграрних формувань на принципах соціально орієнтованого управління, раціонального використання ресурсів, впровадження інновацій, збільшення інвестування та конкурентоспроможності висвітлено у наукових працях В. Андрійчука, М. Ігнатенка, Ю. Лузана, Ю. Лупенка, А. Колота, М. Конюхова, М. Кропивка, І. Крюкової, В. Кужеля, М. Маліка, О. Непочатенко, Ю. Нестерчук, П. Саблука, Л. Транченко, Г. Черевка.

Методика досліджень. Теоретичною і методичною основою дослідження виступають праці вітчизняних та зарубіжних науковців, законодавча база з питань регулювання діяльності суб'єктів аграрного бізнесу. У процесі дослідження використані такі наукові методи: класифікаційно-аналітичний, монографічний, абстрактно-логічний, статистико-економічний, порівняння та узагальнення.

Результати досліджень. Пошук дієвих заходів щодо подолання економічної нестабільності в Україні спонукає до нових наукових досліджень у сфері забезпечення стійкого розвитку аграрних підприємств у сучасних умовах.

В межах дослідження проведено оцінку рівня стійкості розвитку аграрних підприємств під впливом зовнішніх та внутрішніх факторів, а також реалізації механізму їх стійкого розвитку.

Зовнішні фактори розвитку системи соціальної відповідальності аграрного бізнесу – це сукупність умов соціальної активності підприємств, визначальним критерієм для яких є те, що окреме підприємство не має можливості самостійно впливати на них, а здатне лише їх враховувати при плануванні своєї діяльності. Крім того, зовнішні фактори доцільно розподіляти на ті, що формуються на місцевому рівні (фактори, що пов'язані з територією перебування), а також ті, що визначаються на державному рівні (фактори макрорівня)

Зовнішні фактори, що пов'язані з територією перебування, в свою чергу поділяються на економічні, географічні та соціокультурні фактори. До місцевих економічних факторів, що сприяють соціально відповідальному веденню аграрного бізнесу, відносяться: наявність необхідних ресурсів (трудових, сировинних, інформаційних) для виробництва сільськогосподарської продукції; ступінь інтегрованості аграрного формування у підприємницьке оточення (споживачі, постачальники, банківські установи, конкуренти, тощо); наявність інфраструктури. Географічні фактори здійснюють вплив на спосіб життя працівників підприємства, працездатність, особливості побуту. Соціокультурні фактори являють собою сукупність соціальних, демографічних, культурних та релігійних особливостей місцевої спільноти. До них відноситься: чисельність населення, його вікова структура, рівень освіти, національність, релігійні вподобання, етичні норми та традиції.

Будучи соціально відповідальним підприємство, з одного боку, реагує на вимоги держави, тим самим створюючи умови для забезпечення частини інтересів зацікавлених сторін на рівні держави, з іншого – забезпечує додаткові потреби груп впливу (за умови їх відповідності власним інтересам підприємства).

Загалом характеризуючи роль факторів соціальної відповідальності бізнесу, що визначаються державою, слід відмітити, що держава схильна приділяти увагу соціальним проблемам за двох умов: коли в країні спостерігається економічне зростання і водночас має місце відносна політична стабільність.

Досліджуючи внутрішні фактори розвитку соціальної відповідальності аграрного бізнесу, слід враховувати технічні, економічні та соціальні аспекти функціонування підприємства, які, з одного боку розглядаються як передумови для формування комплексу соціальних заходів, а з іншого – можуть виступати показниками оцінки соціальної активності. У якості

внутрішніх факторів соціальних процесів підприємства виступають такі особливості його функціонування [1, 2, 3]:

1. Технічні аспекти діяльності підприємства характеризують технологічні процеси й безпосередньо впливають на організацію сільськогосподарського виробництва, структуру та зміст трудових операцій. Зміна вказаних чинників впливає на соціальні процеси через зміну характеру праці, трудових функцій та навичок, кваліфікації, формування нових контактів між працівниками.

2. Економічні аспекти функціонування підприємства впливають на економічні результати та характеризують ефективність його діяльності. Від економічних показників залежить можливість фінансування різноманітних соціальних програм та проектів.

3. Соціальні аспекти діяльності підприємства пов'язані із взаємодією людей всередині колективу з метою досягнення цілей підприємства і визначаються наявністю закладів соціальної сфери підприємства та принципами їхньої діяльності.

В цілому можна зробити висновок, що вплив всіх факторів на розвиток системи соціальної відповідальності аграрного бізнесу носить інтегрований характер і неможливо розглядати зовнішні фактори без урахування внутрішніх. Підприємство як соціальна система є частиною регіону, у межах якого воно діє, і вирішення соціальних проблем окремого формування неможливе без урахування всього комплексу зовнішніх факторів, від яких у свою чергу залежать цілі, заходи, пріоритетні напрямки розвитку соціальної відповідальності підприємства.

На думку більшості вчених, основними чинниками, що змушують підприємства здійснювати соціально відповідальну діяльність, є наступні [4]:

- тиск з боку партнерів, які розглядають соціальну діяльність підприємства як індикатор стабільного корпоративного управління та істотний елемент у формуванні привабливого інвестиційного профілю підприємства;

- тиск з боку структур етичного інвестування, для яких стало звичною практикою при оцінюванні продуктивності підприємства досліджувати широкий спектр параметрів, пов'язаних з його програмами соціальної відповідальності;

- етичні проблеми стали важливим чинником для державних і приватних фінансових інститутів при ухваленні рішень про надання позики. Так, Всесвітній банк наполягає на тому, щоб потенційні позичальники

приділяли належну увагу питанням охорони навколишнього середовища і прав людини;

- тиск з боку клієнтів і потенційних торгових партнерів, які самі зацікавлені у тому, щоб їх комерційна діяльність відповідала завданням корпоративної соціальної відповідальності.

Таким чином, стимулююча чи стримуюча роль вищезазначених груп впливу визначається їх безпосереднім зв'язком з виробничо-господарською діяльністю підприємств, забезпеченню їх прибутковості та рентабельності, надання доступу до додаткових фінансових ресурсів.

Аграрна галузь Черкащини є найважливішим багатопрофільним сектором економіки, що підтверджує функціонування суб'єктів аграрного виробництва. Станом на 2018 р задіяно 2131 суб'єкт господарювання, з яких 17% сільськогосподарські товариства; 8% – приватні підприємства; 1,3% - виробничі кооперативи; 71,2% – фермерські господарства; 0,5% державні підприємства і 2% підприємства аграрної галузі інших форм господарювання (табл.1).

Табл. 1. Динаміка кількості підприємств Черкаської області за організаційно-правовими формами господарювання, які здійснювали сільськогосподарську діяльність у 2014-2018 рр., од.*

Вид суб'єктів господарювання	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2018 р. до 2014 р., од.
Усього підприємств	1676	1689	2000	1904	2131	455
Господарські товариства	280	282	336	320	362	82
Приватні підприємства	144	144	166	156	170	26
Кооперативи	30	29	32	27	28	-2
Фермерські господарства	1146	1164	1394	1363	1517	371
Державні підприємства	13	10	12	10	11	-3
Підприємства інших форм господарювання	62	61	60	29	43	-19

*Джерело: сформовано автором за [5, 6]

Наразі, протягом досліджуваного періоду позитивним явищем є збільшення кількості фермерських господарств, оскільки останні є джерелом

формування і становлення середнього класу в сільській місцевості, посилення конкурентного середовища на аграрному ринку та пріоритетною організаційно-правовою формою для ведення органічного землеробства. Це свідчить про вплив сприятливих чинників на функціонування системи соціальної відповідальності цих підприємств, які зумовлюють розширення виробничо-господарської діяльності останніх через поживлення підприємницької активності в сільській місцевості, збільшення фінансових надходжень до зведених бюджетів сільських рад.

Формування соціальної відповідальності суб'єктів господарювання агросфери зумовлюється також їх розмірами, концентрацією виробництва та іншими показниками їх діяльності.

Із переліку сільськогосподарських підприємств частка дрібнотоварних з площею до 1000 га складає понад 85% від загальної їх кількості. Дрібнотоварність – одна із причин неефективного ведення сільськогосподарського виробництва. Дрібнотоварні підприємства не мають змоги застосовувати передові технології аграрного виробництва, здійснювати інвестиції в придбання нової техніки, залучати до трудової діяльності населення, а також неспроможні запроваджувати принципи соціально відповідального управління та виділяти кошти на соціальні програми.

У структурі валової продукції сільського господарства Черкаської області протягом 2014-2018 рр. переважає продукція рослинництва (64,1%), збільшившись за останніх 5 років на 7,7 в.п., що свідчить про її пріоритетний розвиток в регіоні (табл. 2).

Табл. 2. Динаміка обсягів виробництва валової продукції сільського господарства по галузях у 2014-2018 рр. (у постійних цінах 2010 р.)*

Рік	Всього	У тому числі			
		рослинництво		тваринництво	
		млн. грн.	%	млн. грн.	%
2014	14710,3	8745,9	59,5	5964,4	40,5
2015	14622,1	8855,7	60,6	5766,4	39,4
2016	14983,7	9171,3	61,2	5812,4	38,8
2017	13262,2	7548,5	56,9	5713,7	43,1
2018	16284,2	10435,4	64,1	5848,8	35,9
2018 у % до 2014	110,7	119,3	7,7	98,1	-11,4

*Джерело: сформовано автором за [5, 6]

Слід відмітити, що протягом досліджуваного періоду відбувається постійне коливання обсягів валової продукції, що виробляються сільськогосподарськими підприємствами Черкаської області. Так, у 2018 р. відбулося збільшення обсягу валової продукції сільського господарства на 10,7% у порівнянні із аналогічним показником попереднього року.

Зміни у галузевій структурі аграрного виробництва Черкаської області слід розцінювати, як негативні – зменшується виробництво тваринницької продукції при збільшенні відповідного попиту. Це зумовлює зростання роздрібних на цін на важливі продовольчі товари – молоко- та м'ясопродукти. Крім того зменшується виробництво органічних добрив – незамінних для відновлення родючості земель сільськогосподарського призначення.

З метою забезпечення сталого розвитку тваринницької галузі в області було розроблено та затверджено ряд програм (у т.ч. соціальних), основним завданням яких є забезпечення рентабельного ведення тваринництва за рахунок нарощування обсягів виробництва тваринницької продукції та доведення їх до рівня, який би забезпечив мінімальні норми споживання населенням, впровадження перспективних ресурсозберігаючих технологій, забезпечення зростання рівня продуктивності тварин, зупинення скорочення чисельності худоби. Зокрема, у 2017 р. проведено матеріально-технічного переоснащення виробництва; продовження реконструкції та добудови молочного комплексу ТОВ «Кищенці» Маньківського району, потужністю 3200 голів корів (станом на 01.01.2017 р. утримується 900 корів), будівництво молочного комплексу у СТОВ «Перемога» Золотоніського району потужністю 600 корів; виведення на проектну потужність тваринницьких комплексів в селі Моринці Звенигородського району НВФ «Урожай», ТОВ «Дзензелівське» Маньківського району, свиноферми у ТОВ «Залевківське» Смілянського району.

Досліджуючи основні тенденції функціонування агроформувань Черкаської області, слід вказати на ряд позитивних зрушень, що відбулися в 2014-2018 рр. (табл. 3).

Спостерігається зростання показників ефективності виробництва продукції, зокрема, збільшення обсягу виробленої продукції, підвищення продуктивності праці в сільськогосподарських підприємствах, як в рослинницькій, так і в тваринницькій галузях, покращення показників рентабельності операційної діяльності аграрних підприємств на 7,7 в.п.

**Табл. 3. Основні показники функціонування сільського господарства
Черкаської області у 2014-2018 рр.***

Показник	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	Відхилення, 2018 р. до 2014 р., %
Вироблено продукції сільського господарства (у постійних цінах 2010 р.), млн грн	14710,3	14622,1	14983,7	13262,2	16284,2	10,7
у розрахунку на 1 особу, тис. грн	11,7	11,7	12,1	10,8	13,4	14,5
у розрахунку на 100 га с.г. угідь, тис. грн	1013,8	1007,7	1032,6	914,0	1122,3	10,7
Продуктивність праці в сільськогосподарських підприємствах (у постійних цінах 2010р.), тис. грн	288,8	277,2	300,9	272,4	356,4	23,4
у т.ч. в рослинництві	253,0	234,2	255,1	209,3	305,4	20,7
в тваринництві	358,2	370,9	408,8	427,9	491,7	37,3
Рівень рентабельності операційної діяльності сільськогосподарських підприємств, %	28,9	48,5	34,5	19,6	36,6	7,7 в.п.

*Джерело: сформовано автором за [5, 6]

Водночас корисний ефект таких зрушень є недостатнім, зважаючи на сучасні виклики функціонування та розвитку сільських територій, що не дозволяє сформувавши достатній ресурсний базис для здійснення аграрними формуваннями соціально відповідальних заходів.

Економічний потенціал розвитку соціальної відповідальності аграрного бізнесу відбиває в собі можливості реалізації проектів що акумулюють стратегічні інтереси, а значить і засоби їх учасників.

Реалізація соціальних програм та проектів у сфері соціальної відповідальності сприяє зміцненню репутації та іміджу аграрних підприємств, підвищенню їх інвестиційної привабливості, вирішення довгострокових стратегічних завдань, а також є підтвердженням і формою соціальної відповідальності аграрного бізнесу перед працівниками, споживачами, постачальниками, діловими партнерами і суспільством в

цілому. Ефективні соціальні програми впливають на підвищення капіталізації підприємства, зростання прибутку, зниження витрат при розширенні бізнесу [7].

Ключовими напрямками підвищення соціальної активності суб'єктів аграрного бізнесу є заключення соціальних угод (договорів) із зацікавленими сторонами; активна реалізація соціально орієнтованих програм для покращення ділової репутації та зміцнення конкурентних позицій на ринку; визнання і впровадження міжнародних стандартів соціальної відповідальності бізнесу, а також інтеграція їх у свою систему управління, починаючи із планування та розробки стратегії взаємодії із зацікавленими сторонами, створення партнерської мережі, в рамках якої зацікавлені сторони отримують широкі можливості для формування позитивного іміджу на регіональному та державному рівнях; створення інформаційного банку даних соціальних та екологічних ініціатив, в реалізації яких могли б взяти участь державні органи влади, громадські організації та підприємницькі структури; активне висвітлення у засобах масової інформації здійснених заходів із соціальної відповідальності для формування позитивного іміджу агроформування та зростання його інвестиційного та кредитного рейтингу.

Висновки. Підсумовуючи зазначене, можна відмітити основні тенденції притаманні аграрним підприємствам Черкаської області. Спостерігається зростання кількості сільськогосподарських підприємств. Найменш поширеними формами господарювання у Черкаській області за досліджуваній період є виробничі кооперативи та державні підприємства.

Протягом досліджуваного періоду простежується тенденція до збільшення обсягів валової продукції сільського господарства. Поступово зростає також в продуктивність праці працівників аграрних підприємств Черкаської області. Підтвердженням позитивних змін у сільськогосподарському виробництві Черкащини також виступає поступове зростання прибутку від реалізації сільськогосподарської продукції та рівня сукупної рентабельності.

Переважає більшість агроформувань не усвідомлюють свою соціальну відповідальність, а також характеризуються відсутністю власної програми та соціально орієнтованого бюджету для реалізації відповідних заходів. Причиною цього є слабкий зв'язок між аграрним бізнесом та їх зацікавленими сторонами. З метою забезпечення конкурентних переваг аграрним підприємствам, орієнтованим на сталий розвиток, рекомендовано впровадження системи соціальної відповідальності.

В умовах сьогодення соціально відповідальними можуть бути здебільшого великі агроформування, які мають грошові кошти для здійснення внутрішніх і зовнішніх соціальних програм. Концепція соціальної відповідальності реалізується непослідовно і безсистемно. Процес становлення моделі соціальної відповідальності аграрного бізнесу відбувається значною мірою стихійно і має ряд особливостей. Так, соціальна політика більшості підприємств не є частиною їх бізнес-стратегії. Здебільшого вони здійснюють соціально відповідальну діяльність без планування соціальних заходів, при відсутності спеціальних підрозділів та осіб, відповідальних за цю діяльність. Форми і методи соціальної відповідальності підприємства визначаються особистими уподобаннями та інтересами керівників і власників.

Література

1. Дудкін О.В. Комплекс чинників соціального розвитку підприємства. *Економічний та соціальний розвиток України в XXI столітті: національна ідентичність та тенденції глобалізації*: тези доп. VI міжнар. конф. мол. вч. (м. Тернопіль 26-27 лютого 2009 р.) Тернопіль, 2009. Ч.1. С. 189-191.
2. Колот А. М. Корпоративна соціальна відповідальність: сучасна філософія, проблеми засвоєння. *Економіка України*. 2014. 3(628). С. 70–82.
3. Уочман П., Форстер М. Социальная ответственность бизнеса. *SPERO. Социальная политика: Экспертиза, рекомендации, обзоры*. 2005. № 2. С. 39-49 URL.: http://spero.socpol.ru/docs/spero_no2_CSRoverview.pdf.
4. Грицина Л. А. Корпоративна соціальна відповідальність підприємств: зарубіжний та вітчизняний досвід. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2016. Вип. 10(1). С. 99-102.
5. Сільське господарство Черкащини 2018 р. Статистичний збірник. Державна служба статистики України. URL: http://www.ck.ukrstat.gov.ua/source/arch/2019/present_sg_2018.pdf.
6. Сільське господарство України у 2018 р. Статистичний збірник. Державна служба статистики України. URL : http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2019/zb/09/Zb_sg_2018%20.pdf/
7. Гнатєва Т.М., Ніколюк О.В. Вплив соціальної відповідальності бізнесу на конкурентоздатність підприємств аграрного сектору. *Вісник Чернігівського державного технологічного університету*. 2014. №4(76). С.151-158.

References

1. Dudkin, O.V.(2009), Complex factors of social development of the enterprise. «*Economic and Social Development of Ukraine in the 21st Century: National Identity and Trends of Globalization*»: theses 6th international. conf. (Ternopil, February 26-27, 2009). Part.1., pp. 189-191 (in Ukrainian).
2. Kolot, A. M. (2014), Corporate social responsibility: modern philosophy, problems of assimilation. *Ekonomika Ukrainy*, no. 3(628), pp. 70-82 (in Ukrainian).
3. Uochman, P., Forster, M. (2005), Social responsibility of business. *SPERO. Social policy: Expertise, recommendations, reviews*. no. 2, pp. 39-49. Accessed at: http://spero.socpol.ru/docs/spero_no_2_CSRoverview.pdf. (in Rus.).
4. Hrytsyna, L. A. (2016), Corporate social responsibility of enterprises: foreign and domestic experience. *Scientific Bulletin of Uzhgorod National University. Series: International Economic Relations and the World Economy*. no.10 (1). pp. 99-102 (in Ukrainian).
5. Agriculture of Cherkassy region 2018. Statistical collection. State Statistics Service of Ukraine. Available at: http://www.ck.ukrstat.gov.ua/source/arch/2019/present_sg_2018.pdf (in Ukrainian).
6. Agriculture of Ukraine in 2018 Statistical collection. State Statistics Service of Ukraine. Available at: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2019/zb/09/Zb_sg_2018%20.pdf (in Ukrainian).
7. Hnatieva, T.M., Nikoliuk, O.V. (2014), The impact of corporate social responsibility on the competitiveness of agricultural enterprises. *Bulletin of Chernihiv State Technological University*. no 4 (76). pp.151-158 (in Ukrainian).

Аннотация

Ревуцкая А.А., Фротер О.С.

Эффективность функционирования аграрных формирований как источник их социальной ответственности

На сегодня экономической базой обеспечения жизнедеятельности сельского населения и развития сельских территорий есть и в дальнейшем будет оставаться агропромышленное производство. Субъекты аграрного бизнеса обладают довольно значительным экономическим потенциалом, который участвует в формировании и функционировании их социальной ответственности. Поэтому, в условиях дефицита государственного бюджета и жесткой экономии государственных средств, обязанностью агроформирований является помощь государству в решении

экономических, социальных и экологических проблем общества.

Целью исследования является выявление основных факторов, побуждающих аграрные формирования осуществлять социально ответственную деятельность, и оценка эффективности их влияния на социально-экономическое развитие сельских территорий.

Теоретической и методической основой исследования выступают труды отечественных и зарубежных ученых, законодательная база по вопросам регулирования деятельности субъектов аграрного бизнеса. В процессе исследования использованы следующие научные методы: аналитический, монографический, абстрактно-логический, статистико-экономический, сравнения и обобщения.

Установлено, что в настоящее время социально ответственными могут быть в основном крупные агроформирования, которые имеют денежные средства для осуществления внутренних и внешних социальных программ. Реализация концепции социальной ответственности происходит непоследовательно и бессистемно. Процесс становления украинской модели социальной ответственности аграрного бизнеса является неконтролируемым и имеет ряд особенностей. Социальная политика большинства аграрных предприятий не является частью их бизнес-стратегии. В основном они осуществляют социально ответственную деятельность без планирования социальных мероприятий, при отсутствии специальных подразделений и лиц, ответственных за эту деятельность. Методы и формы проявления социальной ответственности определяются личными предпочтениями и интересами руководителей и владельцев субъектов аграрного бизнеса.

На современном этапе развития украинской экономики социальную ответственность следует рассматривать как самостоятельную деятельность предприятий. Одной из внешних форм ее реализации являются социальные договоры (соглашения), заключенные между крупными предприятиями, гражданскими институтами, органами государственного управления национального, регионального и местного уровней. Согласно социальным соглашениям агроформирования платят в местные бюджеты средства на развитие сельских территорий. Это значительные дополнительные поступления в местные бюджеты. Эти средства местные общины направляют на решение наиболее важных социально-экономических проблем сельской местности (реконструкция и поддержка объектов социальной инфраструктуры, жилищного фонда, строительство и ремонт дорог и т.д.).

Сельскохозяйственное производство является основой социально-экономического развития сельских территорий, поэтому нужно активизировать меры по государственной поддержке аграрной отрасли и совершенствовать нормативно-правовую базу, которая обеспечит повышение эффективности функционирования аграрных предприятий и стали развитие сельских территорий.

Ключевые слова: экономическая эффективность, аграрные формирования, сельские территории, социальная ответственность, социальные программы, устойчивое развитие.

Annotation

Revutskaya A., Froter O.

Efficiency of functioning of agrarian formations as a source of their social responsibility

The agricultural base of rural life and rural development is now and will continue to be agro-industrial production. Subjects of agrarian business have quite significant economic potential which participates in the formation and functioning of their social responsibility. Therefore, in the conditions of a deficit of the state budget and austerity of state funds, the responsibility of agribusiness is to assist the state in solving the economic, social and environmental problems of society.

The study aims to identify the main factors which prompts agricultural formations to carry out socially responsible activities and an assessment of the effectiveness of their impact on the socio-economic development of rural areas.

The theoretical and methodological basis of the research are the works of domestic and foreign scientists legal framework for regulation of agricultural business. In the process of research, the following scientific methods have been used: classification-analytical, monographic, abstract-logical, statistical-economic, comparison and generalization.

It has been established that for the most part, large agro forming can be socially responsible who have the money to implement internal and external social programs. Implementation of the concept of social responsibility is inconsistent and unsystematic. The process of establishing a Ukrainian model of social responsibility for agrarian business is uncontrolled and has a number of peculiarities. The social policy of most agrarian enterprises is not part of their business strategy. For the most part, they carry out socially responsible activities without planning social measures, in the absence of special units and persons responsible for this activity. The methods and forms of expression of social responsibility are determined by personal preferences and interests of managers and owners of subjects of agrarian business.

At the current stage of development of the Ukrainian economy, social responsibility should be considered as an independent activity of enterprises. One of the external forms of its implementation are social contracts (agreements), concluded between large enterprises, civil institutes, state administration bodies at national, regional and local levels. According to social agreements agricultural enterprises pay local budgets funds for rural development. These are significant additional revenues to local budgets. These funds are directed at local communities address the most important social and economic problems of rural areas (reconstruction and support of social infrastructure objects, housing stock, construction and repair of roads, etc.).

Agricultural production is the basis of socio-economic development of rural areas therefore, it is necessary to intensify measures on state support to the agrarian sector and to improve the regulatory framework , which will increase the efficiency of functioning of agrarian enterprises and sustainable development of rural areas.

Key words: *economic efficiency, agrarian formation, rural territories, social responsibility, social programs, sustainable development.*